

ROMÂNIA

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT SPECIAL

*privind protecția drepturilor cetățenilor români
care lucrează în Regatul Spaniei*

București, 30 iunie 2004

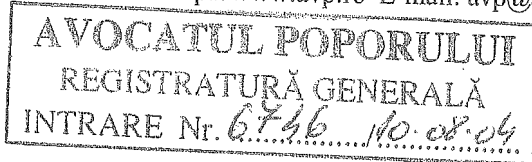

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

Stimate domnule președinte al Senatului

În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituția României și art. 25 (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, vă înaintăm alăturat „Raportul special privind protecția drepturilor cetățenilor români care lucrează în Regatul Spaniei”.

Menționez că raportul urmează a fi trimis și Primului-ministru al României, domnului Adrian Năstase, cât și președintelui Camerei Deputaților, domnului Valer Dorneanu.

Vă asigur domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului
Prof. univ. dr. Ioan Muraru

Prof.univ.dr. Ioan Muraru

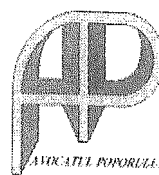
București, 10 august 2004

Domnului Nicolae VĂCĂROIU

Președintele Senatului

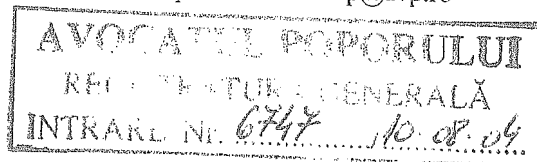

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

Stimate domnule Prim-Ministru

În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituția României și art. 25 (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, vă înaintăm alăturat „Raportul special privind protecția drepturilor cetățenilor români care lucrează în Regatul Spaniei”.

Menționez că raportul urmează a fi trimis și președintelui Senatului, domnului Nicolae Văcăroiu, cât și președintelui Camerei Deputaților, domnului Valer Dorneanu.

Vă asigur domnule Prim-ministru, de înalta mea considerație.

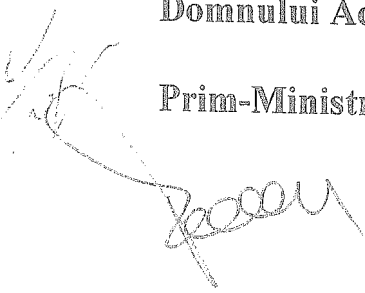
Avocatul Poporului

Prof.univ.dr. Ioan Muraru

București, 10 august 2004

Domnului Adrian NĂSTASE

Prim-Ministru al României

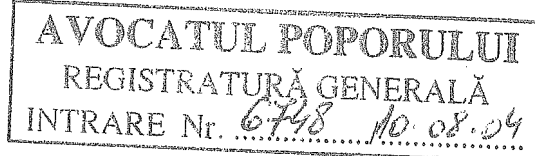

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

Stimate domnule președinte al Camerei Deputaților

În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituția României și art. 25 (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, vă înaintăm alăturat „Raportul special privind protecția drepturilor cetățenilor români care lucrează în Regatul Spaniei”.

Menționez că raportul urmează a fi trimis și Primului-ministru al României, domnului Adrian Năstase, cât și președintelui Senatului, domnului Nicolae Văcăroiu.

Vă asigur domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului

Prof.univ.dr. Ioan Muraru

București, 10 august 2004

Domnului Valer DORNEANU

Președintele Camerei Deputaților

Raport special privind protecția drepturilor cetățenilor români care lucrează în Regatul Spaniei

1. Prezentare generală

Respectarea dreptului la muncă și protecția socială a muncii, prevăzut de art. 41 din Constituția României, a constituit unul dintre subiectele discutate de Avocatul Poporului, prof. univ. dr. Ioan MURARU, cu omologul său din Regatul Spaniei, domnul Enrique Mugica Herzog și ambasadorul spaniol, domnul Jesus Atienza Serna, în timpul întrevederii ce a avut loc la București, în perioada 3 – 8 aprilie 2004.

Cu acest prilej, Avocatul Poporului și-a manifestat interesul pentru informarea corectă a cetățenilor români în legătură cu drepturile pe care le au pe perioada desfășurării unei activități în străinătate, în general și în special, pe teritoriul Regatului Spaniei.

2. Cadrul constituțional și legal

În temeiul prevederilor art. 17 din Constituție, cetățenii români, între care se numără și lucrătorii din Regatul Spaniei, se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelor ce nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

În concret, situația lucrătorilor români în Regatul Spaniei este reglementată de următoarele acte normative:

- a. Legea nr. 156/2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate, cu modificările și completările ulterioare;
- b. Legea nr. 464/2002 privind ratificarea Acordului dintre România și Regatul Spaniei pentru reglementarea și organizarea circulației forței de muncă între cele două state, semnat la Madrid la 23 ianuarie 2002;
- c. Hotărârea Guvernului nr.384/2001 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 156/2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate;
- d. Hotărârea Guvernului nr. 1320/2001 privind înființarea și organizarea Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă;
- e. Legea spaniolă nr. 4/2000 privind drepturile și libertățile cetățenilor străini în Spania și integrarea lor socială.

3. Demersurile Avocatului Poporului în legătură cu protecția cetățenilor români care lucrează în Regatul Spaniei

În vederea lămuririi unor aspecte referitoare la stabilirea unei proceduri flexibile de selecție a lucrătorilor, întocmirea unei evidențe informatizate a tuturor cetățenilor români care lucrează pe teritoriul Regatului Spaniei, precum și pentru stabilirea unei proceduri de prelungire a valabilității contractului individual de muncă și de înființare a unor compartimente specializate pe probleme de muncă la misiunea diplomatică română din Madrid, Avocatul Poporului a dispus efectuarea unei anchete la sediul Ministerului Afacerilor Externe și la Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei.

Ancheta s-a desfășurat în perioada 17 – 21 mai 2004, atât la sediul Ministerului Afacerilor Externe și al Ministerului Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, cât și la Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă, cu scopul de a verifica modul în care acestea respectă prevederile legale emise în domeniu și ale Acordului dintre România și Regatul Spaniei pentru reglementarea și organizarea circulației forței de muncă între cele două state, semnat la Madrid la 23 ianuarie 2002.

4. Probleme care au apărut în legătură cu protecția cetățenilor români care lucrează în Regatul Spaniei

În timpul anchetei efectuate s-au constatat o serie de neajunsuri referitoare la activitatea de organizare a selecției și de perfectare a contractului individual de muncă între cetățenii români și angajatorii spanioli.

A. Probleme care au drept cauză neajunsurile ivite la încheierea contractului individual de muncă

- a. Lipsa de transparență în activitatea de chemare la preselecție a persoanelor interesate să lucreze în Regatul Spaniei are drept consecință încălcarea principiului egalității în drepturi, prevăzut de art. 16 din Constituție. Organizarea preselecției, de către Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă, prin convocarea la comisie a tuturor celor interesați să lucreze în Regatul Spaniei, nu asigură transparența operațiunii, pentru că nu se poate stabili cu exactitate dacă Oficiul a chemat toate persoanele aflate în baza de date. Problema ar putea fi soluționată prin completarea atribuțiilor Oficiului, respectiv prin obligarea acestuia de a afișa lista solicitanților și de a aduce la cunoștința tuturor celor interesați, conținutul complet al ofertei de locuri de muncă primite de la fiecare angajator spaniol, atât pe site-ul propriu, cât și prin mass-media. În acest mod s-ar asigura, atât transparența activității, cât și egalitatea de șanse între toți solicitanții;
- b. Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă nu asigură informarea completă a solicitanților, în legătură cu toate drepturile și obligațiile lor, ce derivă din conținutul formularului de contract individual de muncă prezentat de angajatorul spaniol. Acest formular este tipizat și cuprinde toate clauzele din oferta prezentată de angajator, respectiv: durata; condițiile de muncă, salarizarea, condițiile de cazare; timpul de muncă și odihnă, protecția muncii, asigurările sociale; data la care lucrătorul selecționat va ajunge la locul de muncă și modul de decontare a cheltuielilor de călătorie între cele două state. Deoarece formularul tipizat este redactat numai în limba spaniolă, cetățenii români nu cunosc în momentul semnării contractului individual de muncă care sunt drepturile și obligațiile lor. Problema ar

putea fi soluționată prin stabilirea unor atribuții clare pentru Oficiu, în sensul obligării acestuia să afișeze, într-un loc accesibil solicitanților, la sediul său, și să pună la dispoziția solicitanților, contra cost, formularul tipizat al contractului individual de muncă, tradus în limba română.

- c. În lipsa unei atribuții concrete a Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă de a se implica în perfectarea contractului individual de muncă, nu există nici o garanție pentru lucrătorii care vor desfășura activități în agricultură că drepturile lor sunt protejate în fața angajatorilor spanioli. Această situație ar putea fi rezolvată prin modificarea atribuțiilor Oficiului, în sensul obligării reprezentantului acestuia în comisia de preselectie să vizeze contractul individual de muncă. În acest mod se poate asigura din partea statului Român, o protecție juridică reală a lucrătorilor;
- d. Lipsa unei atribuții concrete a Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă de a comunica lucrătorului un exemplar al contractului individual de muncă semnat de angajator, creează o stare de suspiciune și insecuritate pentru acesta, care nu se consideră protejat de statul român. Această situație ar putea fi înlăturată prin completarea atribuțiilor Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă cu cea referitoare la obligativitatea Oficiului de a comunica lucrătorului o copie a contractului individual de muncă semnat de angajatorul spaniol, precum și toate datele referitoare la modalitatea de contactare a misiunii diplomatice române din Regatul Spaniei.

B. Probleme privind executarea contractului individual de muncă

- a. În timpul demersurilor efectuate de Avocatul Poporului la Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă s-a constatat că au existat reclamații din partea lucrătorilor români, referitoare la neasigurarea, de către angajator, a unor condiții normale de cazare și de muncă. Acest aspect ar putea reprezenta o încălcare a clauzelor contractuale, numai în măsura în care părțile au stabilit, prin contractul individual de muncă, condițiile de muncă și de cazare. Potrivit Acordului dintre cele două state, verificarea respectării acestor aspecte se realizează potrivit legislației din Regatul Spaniei de către autoritățile spaniole competente. Sub acest aspect, reiterăm necesitatea completării atribuțiilor Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă, în sensul implicării sale în perfectarea raporturilor juridice de muncă dintre angajatorul străin și lucrătorul român;
- b. În timpul demersurilor efectuate de Avocatul Poporului la Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă s-a constatat, de asemenea, faptul că lucrătorii români nu cunosc cu exactitate care sunt prestațiile de asigurări sociale de care pot beneficia pe teritoriul Regatului Spaniei. Sub acest aspect considerăm că, ar trebui modificate atribuțiile Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă, în sensul informării corecte și complete a cetățeanului român în legătură cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din perfectarea contractului individual de muncă.

C. Probleme privind prelungirea valabilității contractului individual de muncă

Actele normative referitoare la circulația forței de muncă între România și Regatul Spaniei nu au prevăzut posibilitatea prelungirii valabilității contractului individual de muncă, la inițiativa angajatorului spaniol. În lipsa unei reglementări clare a acestei situații, angajatorul spaniol care dorește să mențină în activitate un lucrător român, utilizează parțial reglementările referitoare la încheierea contractului individual

de muncă și obținerea vizei de ședere în Regatul Spaniei, în sensul că transmite toată documentația Ambasadei Regatului Spaniei la București.

Acest aspect ar putea fi soluționat prin stabilirea unei proceduri simplificate de prelungire a raporturilor juridice de muncă între aceleași părți. Astfel, la expirarea duratei contractului individual de muncă, angajatorul ar putea notifica Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă, menținerea valabilității contractului, cu aceleași clauze, pentru o perioadă determinată de timp, stabilită în mod expres de angajator și lucrător.

5. Lacune legislative referitoare la circulația forței de muncă între România și Regatul Spaniei

- a. Ministerul Afacerilor Externe a fost abilitat să asigure celor care lucrează în străinătate aplicarea măsurilor de protecție a salariaților și de soluționare a unor eventuale litigii. În acest scop, legea nu a prevăzut, pentru protejarea lucrătorilor români, înființarea unei structuri de *consultanță pe probleme de muncă și asigurări sociale în cadrul* Ambasadei României din Regatul Spaniei;
- b. Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă nu a fost abilitat să întocmească o evidență informatizată a *tuturor* cetățenilor români care lucrează pe teritoriul Regatului Spaniei, evidența realizându-se numai pentru cei care au avut contractele încheiate prin intermediul acestui Oficiu;
- c. Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă nu are atribuții în ceea ce privește asigurarea transparenței procesului de organizare a preselecției, traducerii în limba română a formularului tipizat de contract individual de muncă, comunicării către lucrător a unui exemplar (ori copie) al contractului individual de muncă;
- d. Inexistența unor norme juridice referitoare la prelungirea raporturilor juridice între aceleași părți, după expirarea perioadei de valabilitate a contractului mediat de Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă.

6. Propuneri:

Față de cele prezentate, propunem următoarele măsuri:

- a. protejarea lucrătorilor români prin urgentarea încheierii, de către Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, a Acordului privind asigurările sociale între România și Regatul Spaniei;
- b. completarea atribuțiilor Oficiului pentru Migrația Forței de Muncă cu obligativitatea întocmirii unei evidențe informatizate a *tuturor* cetățenilor români care lucrează pe teritoriul Regatului Spaniei și asigurarea transparenței evidenței informatizate a lucrătorilor români în Regatul Spaniei, cu păstrarea confidențialității datelor cu caracter strict personal;
- c. inițierea modificării Legii nr. 464/2002 privind ratificarea Acordului dintre România și Regatul Spaniei pentru reglementarea și organizarea circulației forței de muncă între cele două state, semnat la Madrid la 23 ianuarie 2002, de către Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, cu clauze referitoare la prelungirea raporturilor juridice între aceleași părți, după expirarea perioadei de valabilitate a contractului, prin intermediul comisiei de selecție;